

Dara McAnulty

DNEVNIK

MLADEGA NARAVOSLOVCA

Dara McAnulty

DNEVNIK
MLADEGA
NARAVOSLOVCA

UMco
20 let

Ljubljana 2021

Dara McAnulty
DNEVNIK MLADEGA NARAVOSLOVCA
DIARY OF A YOUNG NATURALIST
Text © Dara McAnulty 2020
All photography © McAnulty Family 2020
Cover illustration and map © Barry Falls 2020

© za Slovenijo UMco, d. d., 2021. Vse pravice pridržane.

Prevod: Anja Radaljac
Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.
Zbirka 'S terena'

Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Knjigo uredila: Renate Rugelj
Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba
Postavitev: Aleš Cimprič
Tisk: Primitus, d. o. o.
Naklada: 400 izvodov, 1. natis
Ljubljana 2021

V okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah so brez pisnega dovoljenja založbe prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, v številni fotokopiranje, tiskanje in shranjevanje v elektronski obliki.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.111-94

MCANULTY, Dara
Dnevnik mladega naravoslovca / Dara McAnulty ;
prevedla Anja Radaljac. - 1. natis. - Ljubljana : UMco,
2021. - (Zbirka S terena)

Prevod dela: Diary of a young naturalist
ISBN 978-961-7050-94-3
COBISS.SI-ID 54483971

Moji družini

Vsebina

<i>Prolog</i>	9
Pomlad	13
Poletje	75
Jesen	151
Zima	205
<i>Slovarček</i>	261
<i>Zahvale</i>	271

Prolog

Ta dnevnik popisuje vrtenje mojega sveta od pomladi do zime, doma, v divjini, v moji glavi. Potuje od zahoda Severne Irske v grofiji Fermanagh do vzhoda v grofiji Down. Beleži izkoreninjenje doma, menjavo grofije in pokrajine in občasno tudi ponovno ukoreninjanje mojih čutov in uma. Sem Dara, deček, želodek. Moja mama me je, ko sem bil še dojenček, klicala lon dubh (kar je irsko poimenovanje za kosa) in včasih mi še vedno reče tako. Imam srce naravoslovca, glavo bodočega znanstvenika in kosti nekoga, ki je že utrujen od apatije in uničenja, ki se vrši nad svetom narave. Zapisi na teh straneh izražajo mojo vez s prostoživečimi živalmi, skušajo pojasniti, kako vidim svet, in opisujejo, kako mi kot družina prevetrimo nevihte.

Pisati sem začel v zelo pustem naselju, obdanem z družinami, ki so otroke držale notri, in ljudmi v srednjih letih, ki so svoje vrtove in trate negovali s škarjami – da, temu sem bil dejansko priča. Tam so se mi začeli oblikovati prvi stavki, tam se je čudenje na prvih straneh spopadalo z občutki frustracije in tam je naš vrt (v nasprotju z vsemi drugimi v tisti slepi ulici) med spomladanskimi in poletnimi meseci postal travnik, poln travniških cvetic in žuželk ter z znakom, zaritim v visoko travo, na katerem je pisalo »čebelice«; tamkaj je naša družina dolge ure preživela med

opazovanjem bogastva, ki ga na drugih vrtovih ni bilo, pri čemer smo bili vsi prav veličastno brezbrizni do pogledov s privzdignjenimi obrvmi, s katerimi so nas izza zaves tu in tam opazovali naši sosodje.

Nato smo se preselili; prečkali smo državo, da bi si ustvarili nov dom – in to ni bilo prvokrat. Tekom mojega kratkega življenja smo živeli v številnih krajih, naše bivanje je bilo nekako nomadsko. Toda kjer koli se ustalimo, je naš dom nabasan s knjigami, lobanjami, peresi, politiko, brezmejnimi debatami, solzami, smehom in radostjo. Nekateri ljudje verjamejo, da korenine izraščajo iz vrstnih hišic, toda naše se širijo kot mreže micelija, povezane z vrelcem življenja, ki smo ga preživeli skupaj, tako da ostajamo, ne glede na to, kam gremo, vselej ukoreninjeni.

Moja starša, oba iz delavskega okolja, sta v svojih družinah oba pripadala prvi generaciji, ki je šla študirat in diplomirala, in v njima so še vedno sveži ideali spreminjanja sveta na bolje. To pomeni, da materialno nismo bogati, smo pa, kot pravi mama, »bogati na številne druge načine«. Oče je – in je vselej bil – znanstvenik (morski biolog in zdaj naravovarstvenik). Približal nam je skrivnosti in vedenje divjih krajev ter nam vsem odstrl misterioznosti narave. Mamina karierna pot je enaka temu, kako prečka potok: nikoli naravnost. Bila je glasbena novinarka, delala je v prostovoljskem sektorju, bila je akademičarka – še vedno po malem počne vse to, obenem pa doma poučuje mojo devetletno sestro Bláthnaid. Bláthnaidino ime pomeni »cvetoča«, in v tem trenutku je strokovnjakinja za vile, ki pozna številna dejstva o žuželkah,

ima kače za hišne ljubljence, obenem pa tudi popravlja vse mogoče električne naprave v hiši (kar mamu neizmerno preseneča). Imam tudi brata Lorcana – »ognjeviti« –, ki ima trinajst let. Lorcan je glasbenik samouk, ki v nas vselej vzbuja golo začudenje in zmedenost. Je tudi adrenalinski odvisnik – predstavljajte si nekoga, ki teče z gora, skače s pečin v morje in skozi življenje nasploh potuje z energijo nevtronske zvezde. Nato je tu še Rosie, rešena velika angleška hrtica, s hudimi vetrovi in tigrastim kožuščkom, ki smo jo posvojili leta 2014. Ona je naš tiger pes. Pravimo ji živa blazina. Je čudovita družabnica, ki olajša stres. Jaz ... no, jaz sem tisti, ki je vselej zamišljen, ki ima roke vselej umazane, žepe pa polne mrtvih reči in (včasih) živalskih iztrebkov.

Preden sem sedel k pisanju tega dnevnika, sem pisal tudi spletni blog. Kar nekaj ljudem je bil všeč in več kot enkrat so mi rekli, da bi moral napisati knjigo. Kar je pravzaprav precej osupljivo, glede na to, da je neki učitelj mojim staršem nekoč rekel: »Vaš sin ne bo nikoli zmožen izpeljati misli, kaj šele naplesti en sam odstavek.« Pa pogledjte zdaj. Moj glas brbota kot vulkan, in ko pišem, lahko vse moje frustracije in strasti eksplodirajo v svet.

Ne le da nas vse v družini povezuje ista kri, vsi smo tudi avtistični, vsi, razen očeta – v naši družini je on tisti, ki je čuden, obenem pa je tudi tisti, na kogar se zanašamo, da nam bo pojasnil ne le skrivnosti sveta narave, temveč tudi človeškega sveta. Smo ekscentrična in kaotična skupinica. Zdi se, da smo precej osupljivi. Blizu smo si kot vidre, in ko se stisnemo skupaj, si v svetu lahko utremo svojo pot.

Pomlad

*V*temi so moje sanje prekinjene. Tik na tem sem, da bi splaval na površje po zrak, ko mojo zavest pritegne piščal. Stene spalnice izginejo. Prostor med mojo posteljo in vrtom se zoži, postane eno. Pripet s težo spanca se dvignem, ne da bi se premaknil. Ton za tonom mi pada na prsi. Zdaj lahko v mislih vidim kosa; njegove testosteroanske puščice letijo vsenaokrog, medtem ko se v zori širijo teritorialne sonate. Prevzame me ta simfonija, prebudim se, misli mi švigajo in začne mi brenčati v možganih.

Pomlad se od kraja do kraja razlikuje, toda zame so najbolj čarobni razgledi in zvoki, ki se vsak dan, od neba do korenin vrtijo okoli mojega vsakdana. Pomlad je žaba, ki nam je prišla na pot ob začetku bivanja v tej hiši – naše prvo srečanje je bil madež mresta, ki je v naglici ostal na cesti, njegove nevidne poti pa je prekrižala sodobnost. Žalostni zaradi tega smo upajoč izkopali vodno zavetišče: majhno vedro vode, zakopano v zemljo, napolnjeno s črepinjami glinenih lončkov, kamenčki, rastlinami in nekaj paličicami za vhod in izhod. Nismo zares vedeli, ali bo delovalo. (Za kar koli globljega bi potrebovali bager, ki bi se lahko prebil skozi balvansko glino, s katero smo obdarjeni v našem primestnem vrtu v Enniskillenu.) Toda naslednje leto je prišlo do še enega srečanja, ko je naša žabja

prijateljica zaplesala na trati in se ji je pridružila še ena, pri čemer sta nam v zavetju v vedru pustili darilo žabjega mresta. Bili smo povsem vzneseeni in naše krike navdušenja bi lahko slišali že z vznožja griča; za hip so udušili zvok avtomobilov, ki so potovali v Sligo ali Dublin, preglasili pa so celo hrup tovarne za proizvodnjo betona v bližini.

Valovanje časa, ki ga prekinja znano, nam, kakor da je prvič, vsako leto prinaša cikel čudes in odkritij. To valujoče navdušenje nikoli ne obledi. Novost je vselej mehko nežna.

Prve se na plan prebijejo Ravinove vijolice, takoj ko vrabci izkopljejo mah iz žlebov in se zrak napne kot taščičine prsi. Regrat in zlatica vznikneta kot sončni žarki in čebelam sporočata, da je zdaj končno varno priti ven. Pri pomladi gre za opazovanje vsake od oživitev. Bláthnaid praznuje tako, da vsak dan prešteje marjetice in ko jih je dovolj, da je iz njih mogoče splesti kronico, postane »kraljica pomladi« – če jih še kaj ostane, izdelava še zapestnico in ujemajoč prstan, s katerima dopolni trojico. Na neki točki je, kot bi šlo za čarovnijo, marjetic dovolj za tedensko zalogo nakita in amuletov in tako nam vsepovsod po hiši pušča darilca iz samih marjetic.

Več kot enkrat so mi povedali, da sem bil dojenček zore; vselej sem se prebudil ob prvem svitu. Rodil sem se spomladi in moja prva jutra so prevevale kosove sonate, ki so mi hranile rastoče telo in um. Morda je bila njegova pesem moj prvi klic k divjini. Moj klic. Pogosto se spomnim svetega Kevina, Caoimhúna, in si ga zamišljam, kako z iztegnjeno roko ziba kosovo gnezdo, dokler nima še zadnji kosov mladič dovolj perja, da lahko poleti. Caoimhín iz Glendalougha je bil puščavnik,

ki je tolažbo iskal v naravi. Postopoma, ko je k svetemu možu po nasvet in uk prihajalo več in več ljudi, je samostanska skupnost rasla.

Rad imam zgodbe o Caoimhínu – morda tudi zato, ker je Caoimhín svetniško ime, ki sem ga prejel ob krstu. Četudi se mi zdaj zdi, da je bila ta izkušnja bolj stvar »dozorevanja«, mi je njegovo ime še vedno ali celo bolj pomembno, ker nam njegova zgodba kaže, da si preprosto ne moremo kaj, da ne bi posegali v divjino in spreminjali razmerja med človekom in naravo. Morda je, ko je prispelo več njegovih sledilcev, enako čutil tudi Caoimhín.

Bogastvo tonov. Izluščim ji lahko celo v najbolj zasičenem zračnem prostoru. So začetek vsega, prebujenje tolikerih reči. Pesem me ponese dlje v preteklost: tri leta imam in živim bodisi v svoji glavi, bodisi med plazečimi, plezajočimi, plapolajočimi, divjimi stvarcami. Razumem jih – ljudi pa preprosto ne. Čakam na zoro, da bom lahko šel v sobo svojih staršev.

Lorcan je ugnezden med mamó in očeta. Prisluskujem, da bi zaslišal prve tone, in oglasijo se natanko v trenutku, ko prvi žarek svetlobe doseže zaveso. Zlate sence razkrijejo obliko, na katero sem čakal: s kuhinjske terase nam prisluskuje kos, čudoviti strešni znanilec spečih in prebujajočih se.

Ko je prišel kos, sem si lahko oddahnil. To je pomenilo, da se je dan začel kot vsak drug. Obstajala je simetrija. Urni mehanizem. In vsako jutro sem poslušal in se dotikal senc, ker nisem želel odgrniti zaves in prebuditi vseh ostalih. Nikoli nisem želel uničiti tega trenutka. Preostalega sveta, z njegovim hitenjem, hrupom, zmedo, nisem nikoli mogel posvetiti v

ta trenutek. Tako sem prisluškoval in opazoval – drobne premike kljuna in telesa, ravne linije telefonskih napeljav, tridesetsekundne intervale med kiticami.

Vedel sem, da je »moj ptič« samec, ker sem se enkrat, samo enkrat, priplazil dol, da bi pokukal skozi vrata terase. Bilo je hladno in sivo, toda bil je tam – vedno je bil. Štel sem in si zapomnil vsak udarec, nato pa sem se splazil nazaj gor, da bi opazoval igro senc na zavesi. Kos je bil vsak dan dirigent mojega dne; zdelo se je, da je bilo dolgo tako. Nato se je to prenehalo in mislil sem, da se mi bo porušil svet. Odkriti sem moral nov način prebujanja in to je bil trenutek, ko sem se naučil brati. Najprej knjige o pticah, nato o vseh prostoživečih živalih. Knjige so morale imeti natančne ilustracije in veliko informacij. Pomagale so mi zgraditi most do mojih sanj o kosu. Fizično so me povezale s ptičem. Naučil sem se, da s takšno intenzivnostjo pojejo le samci in da ptice pojejo, kadar imajo za to kakšen razlog. Kadar, recimo, branijo ozemlje ali poskušajo privabiti partnerico. Niso peli zame ali kogar koli drugega. Izguba te pesmi v jeseni in zimi je bila travmatična, toda branje me je naučilo, da se bo kos vrnil.

Pomlad ti nekaj naredi – navznoter. Vse zalebdi. Nobene izbire ni – premakneš se lahko le navzgor in naprej. Več je tudi svetlobe, več časa, več opravkov. Vsaka poprejšnja pomlad se poveže v kolaž, ki je tako poln reči, vseh pomembnih reči. In tista prva pomlad, ki sem si jo zapomnil, tako vtisnjena vame, tako živa ...; bila je začetek prevzetosti nad svetom za zidovi in okni. Vse v njej je z nežno silo pritiskalo name, moledovalo, naj prisluhnem, naj razumem. Svet je postal večdimenzionalen

in prvič sem ga razumel. Začel sem čutiti vsak delec in lahko sem se vraščal vanj, dokler ni bilo med menoj in prostorom okoli mene nobene razlike več. Če bi ga le ne prebadali letala, avtomobili, glasovi, ukazi, vprašanja, spremenjeni obrazni izrazi, hitro čebljanje, ki mu nisem mogel slediti. Zaprl sem se pred tem hrupom in svetom ljudi, ki so ga ustvarjali; odprl sem se med drevesi, pticami in majhnimi odrejenimi prostorčki, ki jih je moja mama instinktivno, redno odkrivala zame v parkih, gozdovih, na obalah. Očitno sem se prav na teh krajih razkril: z nagnjeno glavo sem skoncentrirano in z zelo resnim izrazom vsrkaval razglede in zvoke.

Nenadoma se zdramim in spoznam, da je zunaj svetlo in da je zborček, ki zapoje ob svitu, potihnil. Urok se prelomi. Čas za šolo je. Te dni se zdi, da se stvari spreminjajo. Tu sem, na pragu svojega štirinajstega leta, in kos, dirigent mojega dne, je enako pomemben kot tedaj, ko sem imel le tri leta. Še vedno hrepenim po simetriji. Potrebujem urni mehanizem. Edina razlika je še ena vrsta prebujenja: potreba, da bi pisal o svojih dneh, o tem, kaj vidim, kako se počutim. Sredi navala življenja, izpitov, pričakovanj (izmed katerih so najvišja prav moja lastna), vznikajo ti zapisi in postajajo zobnik v ciklu med prebujanjem in spanjem ter v vrtenju sveta.

Sobota, 21. marec

Prihod marca je čas vznikajočih barv in toplote, toda ko danes stojim na vrtu, je, kot da bi bil ujet v snežno beli krogli. Ledene snežinke grizejo in trgajo stran svetlobo včerajšnjega dne. Ta ohladitev prinaša s seboj težke čase za naše vrtno ptice. So naša razširjena družina, zato rej odhitim v vrtni center na koncu ulice kupit še nekaj ličink, s katerimi zvrhano napolnim naše krmilnice pred kuhinjskim oknom. Krmilnice so od okna oddaljene dobre tri metre in pol, da bi bila meja med medsosedsko zasebnostjo in invazijo jasna. Pred le nekaj dnevi so naši plavčki raziskovali gnezditvene škatle, ptičje petje na vrtu pa je bilo pravi koncert pričakovanja. In zdaj sneg. Ptice so trdožive, toda zaradi nenadnega padca temperature nas je vse zaskrbelo.

Težko je verjeti, da smo še prejšnji teden, ko smo posedali v krošnji starodavnega hrasta v Castle Archdale Country Parku, kjer je očetova pisarna, čutili šepet toplejših dni. Številni ljudje mojo ljubezen do narave pripisujejo mojemu očetu. Četudi je ogromno prispeval k mojemu znanju in razumevanju, pa čutim, da se je vez spletla, ko sem bil v mamini maternici in me je še hranila popkavnica. Narava in nega – biti mora mešanica obojega. Morda je prirojeno, nekaj, s čimer sem se rodil, toda brez spodbude mojih

staršev in učiteljev in dostopa do divjine bi se ne moglo pripeti v vsakdan.

Dara, moje ime, v irščini pomeni »hrast«, in ko sem sedel v krošnji tega veličastnega drevesa, čutil utrip življenja, ki je skorajda petsto let raslo v zemlji Castle Archdala, sem se svojega otroštva oklepал kot rešilne bilke.

Opazujem ščinkavca na vrtu, ki ima v svoji sivi kronici konfetom podobne lise. Počiva na vejici naše ciprese, zimzelenega drevesa, ki ga je sneg zdaj obarval v snežno belo. Ščinkavčeve breskovo obarvane prsi se napnejo, ko se mu pridružita dva čička – en citrusno rumen in črn, drugi prefinjeno posejan s kositrno, nežnejšo rumeno. Kot vedno jim gospoduje taščica, ki se pompozno šopiri, da bi odgnala vsakršnega vsiljivca. Malo prej so se štirje samčki in samička sprli, si kljuvali glavice, perje pa je kar frčalo okoli njih – taščice so tako agresivne, da pravijo, da znajo nasprotnika kdaj tudi obglaviti, toda sprašujem se, ali to počno tudi na vrtovih, ki so tako polni semen, oreščkov in prvovrstnih žuželčnih grizljajev. Za vse je dovolj. Cikovt poskakuje v snegu, kot bi se igral ristanc, in brska za semeni, ki smo jih natrosili. Opazi polovico obglodanega svetlo rdečega jabolka; cikovt poključa in iz sadeža se pocedi sok; nasmehnem se. Cikovt se pojavlja v čudnih trenutkih vsakega letnega časa in to je nepredvidljivost tiste sorte, ki bi mi v preteklosti vzbujala nezadovoljstvo in bolečino. Toda zdaj sem se cikovtovo nezanesljivost naučil racionalizirati, znam pa tudi brez obvez in pričakovanj ceniti vsa srečanja z njim. No, približno.

Zvečer kot nekakšno zimsko koledovanje praznujemo očetov rojstni dan; vsi prepevamo in plešemo in (slabo) s kričavimi toni igramo na svoje kositrne piščali ter zahtevamo konec temnih dni, priklicujemo luč. Mama mu je spekla torto – Viktorijino torto, ki je njegova najljubša.

Sreda, 25. marec

Počasno odhajanje zime me spravlja v nejevoljo, in vse to čakanje, da bomo skozi časovni portal končno pripotovali v barvitost in toploto, izvabi iz mene mojo najslabšo lastnost: nepotrpežljivost. Toda danes toplota zraka ter bzikanje in brenčanje, ki se razlegata od vsepovsod, omilijo moj nemir. Zdi se, da se pomlad končno izvija umikajočim se sencam zime.

Tega jutra se vsi odpravljamo na enega naših najljubših krajev, v Big Dog Forest, velik nasad smrek sitk v bližini irske meje, približno trideset minut od doma, visoko v hribih, kjer sredi poletja rastejo tudi zaplate vrb, jelš, macesnov in borovnic. Tamkajšnji vzpetini iz peščenjaka – Mali pes in Veliki pes – naj bi nastali kot posledica uroka, ki je doletel Brana in Sceolana, gigantska psa legendarnega Fionna Mac Cumhaila, lovca, vojaka in zadnjega vodjo mističnega ljudstva Fianna. Zgodba pravi, da sta Fionnova psa na lovu zavohala vonj zlobne čarovnice Mallacht in jo začela preganjati. Čarovnica je zbežala in se spremenila v jelena, da bi jima ušla, toda psa sta jo še vedno preganjala, in tako je

Mallacht nadnju poslala močan urok, ki je psa – velikega in malega – spremenil v hriba, ki ju lahko vidimo še danes.

Všeč mi je, kako ta imena pripovedujejo zgodbe o pokrajini in kako ostaja s pripovedovanjem teh zgodb preteklost živa. Enako me navdušujejo znanstvene razlage, s katerimi geologi rušijo ta mit: peščenjak teh hribov je odpornejši kot apnenec, ki ju obdaja, in medtem ko se je z ledeniško erozijo ta obrabil, je peščenjak ostal ter se dvignil nad padle ruševine ledene dobe.

Oprezam za navadnim lapuhom, izbruhi sončave na razritih tleh. Čmrlji vrste *Bombus lucorum* lačno srkajo in pijejo nektar. Regrat in njegovi zavezniki v družini marjetic (nebinovke) so pogosto prve rastline, ki se razmnožujejo z oprraševanjem in vzcvetijo spomladi ter so izjemno pomembne za biotsko raznovrstnost. Vsakogar, ki ga srečam, spodbujam k temu, da na svojem vrtu pusti neobdelano zaplato za te rastline – to ne stane veliko in vsakdo lahko to stori. Medtem ko naravo odrivamo na obrobje našega lepo izgrajenega sveta, lahko pomagajo že drobcene zaplate divjega odporništva.

Včasih čutim, da so ideje in besede ujete v moje lastne pasti – četudi se jih sliši in prebere, bodo kar koli spremenile? Te misli me bolijo in se tako pridružujejo drugim mislim, ki v moji glavi nenehno preganjajo uživanje v sedanjem trenutku.

Klik-klakanje prosnikov me privede nazaj tja, kjer bi moral biti, v gozd, in opazovati začnem, kako ptica na pot spušča drobce prodnika. Ko se čez pot razlije svetloba, se

zazrem navzdol in ugotovim, da ni nič nepremično. Celo kamnita pot se lahko premika in spreminja s svetlobo in ptičjimi silhuetami v preletu. Vsak trenutek je slika, ki se nikoli več ne bo identično ponovila. Zavzeto opazujem in ne skrbi me, kaj bi si morda lahko mislili kakšni opazovalci, saj je naša družina tukaj običajno sama. Tukaj sem lahko tak, kot sem. Če želim, lahko ležem na tla in strmim vanje. In medtem ko strmim, mi tik pred nosom neizogibno zleze kakšno drobno bitje: tokrat je to prašiček, ki vandra od nikoder nikamor. Ponudim mu blazinico prsta in požgečka me po koži. Všeč mi je občutek, da v roki držim drobceno bitje. Ne gre toliko za vez, ki jo čutim z njim, temveč za gašenje radovednosti. Ko pogledaš od blizu, te trenutek posrka vase – znova in znova je to trenutek popolnosti. Ves ostali hrup iz tvoje okolice izgine. Premaknem se na travo in prst nežno spustim k travnim bilkam; prašiček izgine v podrastju.

Bláthnaid in Lorcan pohitita naprej proti pobočju hriba, ki se spušča proti Lough Nabrickboyju, medtem ko oče, mama in jaz stopamo počasneje in klepetamo o tem, da bi se na tem posebnem kraju smreke sitka lahko zamenjalo z domorodnimi drevesi. Prejšnje leto smo skorajda v istem času prišli na vrh hriba in zagledali veličasten razgled na štiri labode pevce – edine prave divje labode. Te nežne, melanholične pojave so elegantno, z vzravnanimi vratovi lebdele na vodi. Lahko bi bili Lirovi otroci, Aodh, Fionnuala, Fiachra in Conn, ki jih je njihova kruta mačeha Aoife uročila, da morajo tristo let preživeti na jezeru Lough

Derravaragh, tristo v Severnem prelivu in tristo na otoku Inishglora.

Počasi in tiho smo se približali mizi za piknik ob jezeru v senci vrh, in labodi so ostali z nami, medtem ko smo sedeli v tihem spoštovanju in čudenju. Čutili smo se tako privilegirane. Srce mi je razbijalo in dih se mi je ujel v prsih. Ptice so sproščeno plule mimo nas, dokler se ni znova začelo trobljenje in piskanje. Premaknil sem se, da bi pogledal od bliže; zakrivale so me le gole vrbove veje. Negiben kot zrak sem sedel in opazoval drobne valove, ki so se med pripravami ptic na polet razraščali; z razširjenimi krili, nagnjenimi glavami in besno brcajočimi nogami so se dvignile, nerodne noge s plavalno kožico so jim dajale zagon in jim pomagale pri vzletu. Odletele so, trobeč kot kraljevo spremstvo. Izginile so proti severozahodu, morda proti Irski.

Da bi sploh gojil upanje na to, da se bo takšno srečanje ponovilo, bi bilo nezaslišano, in ko sem danes pogledal čez jezero, sem videl, da ni na njem nobenih labodov pevcev. Prazno je.

Ko se prebijamo navzdol, do mize za piknike, se počutim rahlo melanholično. Poiščem si prostor, in vse dokler se ne stemni, čakam na pepelaste lunje. Ko je čas, da se odpravimo, si starša izmenjata vsevedni pogled – in seveda imata prav, kajti preostanek dneva sem zlovoljen, in ko pridemo domov, se izmuznem v svojo sobo, kjer pišem in se smilim samemu sebi. Danes ni bilo nobenih labodov pevcev. Nobenih pepelastih lunjev.

Sobota, 31. marec

V poznopopoldanski svetlobi, v vetru, ki se vzpenja iznad morja, s trajektom odplujemo par milj od Ballycastla na severovzhodni obali do otoka Rathlin Island. Navadne lumne in galebi s piskanjem in hreščanjem režejo zrak. Močno sem vznemirjen.

Danes je moj rojstni dan in zjutraj sem buden ležal v postelji več ur pred dejanskim časom rojstva (ob 11:02 dopoldan) in poslušal lisičje piskanje v daljavi. Ves teden sem bil iz razlogov, ki jih morda nikoli ne bom zares razumel, prav takšen – močno vznemirjen in nervozen. Morda je bilo tako, ker hkrati obožujem in sovražim nove kraje. Vonje, zvoke. Reči, ki jih nihče drug niti ne opazi. Tudi ljudi. Pa tudi to, ali so stvari prav ali narobe. Majhne reči, recimo to, kako se postavimo v vrsto za trajekt ali pa kaj se bo, ko prispemo na Rathlin, pričakovalo od mene. Četudi po vsakem potovanju počistim svoje misli, gledam nazaj in si navadno mislim, da je bilo vse skupaj pravzaprav smešno, me anksioznost vseeno preplavi vedno znova. Mama mi zagotovi, da bomo čas na Rathlinu prebili bodisi na prostem bodisi kje na samem z družino. »Vse bo v redu,« reče.

V pristanišču se ob našem prihodu zbirajo gage, in ko se napotimo proti kočici, v kateri bomo preživeli nekaj dni, se moj običajni odpor do novih okolij omili. Na tem prostoru je nekaj posebnega. Tako mirno je tukaj. Zrak je svež, pokrajina pa v svojem obilju prav nadzemska. Na naši desni krožijo pribe, na levi kanje. Odpremo avtomobilska okna

in zvok od zunaj nam zakroži po udih, otrdelih od triurne vožnje z avtom in trajektom. Sprostimo se in kar zažarimo, ko spoznamo, da je tod ogromno zajcev in gosi, ki gagajo visoko nad nami, v zraku. Avto se povzpne nad morje, proti zahodu otoka.

Ko prispemo do kraja, kjer naj bi prenočevali, je od daleč videti naravnost popolno: tradicionalna kočica iz kamna, milje daleč pa nobenega drugega bivališča, in tako ob prihodu skočim ven ter začnem raziskovati. Kmalu odkrijem jezerce s čopastimi črnicami in sivimi gosmi. Med hojo se mi zdi, da od vsepovsod vznikajo zajčki, in moje oči se npenjajo, da bi uspele slediti vsemu premikanju, v možganih pa se mi kar vrtili od vtisov.

V daljavi lahko slišim krike morskih ptic. Čez obzorje letijo strmoglavci, kriki galebov postajajo glasnejši. Obstojim, gledam na morje in opazujem, kako se valovi nežno vrtinčijo, na somračnem nebu pa v jati v obliki črke V letijo beločele gosi. Četudi smo komajda prispeli in bomo tukaj preživeli nekaj dni, se začnem spraševati, kako prazno se bom počutil, ko bo čas za odhod. Zajame me panika.

Četudi je moje otroštvo čudovito, je vendarle polno omejitev. Nisem svoboden. Vsakodnevno življenje je polno nagnetenih cest in veliko ljudi. Urnikov, pričakovanj, stresa. Da, obstaja tudi brezmejna radost, toda v tem trenutku, ko stojim na tem izjemnem, čudovitem kraju, tako polnem življenja, se mi v prsah vzdiguje strašna tesnoba. Kot v transu se sprehodim nazaj do kočice in opazujem, kako se po zlatih poljih premikajo sence.

Po večerji z vseh strani neba vznikne pesem, in v mraku se ustavimo ter prisluhnemo. Med procesom izoliranja vsake posamične melodije se nenadoma počutim ukoreninjeno. Spiraljenje poljskega škrganca. Kosove harmonije. Žuborenje malih cip. Kljunačevo prhutanje s krili. In vedno znova zvok morskih ptic. V drugem svetu smo. Nobenih avtomobilov. Nobenih ljudi. Samo prostoživeče živali in veličastnost narave.

Najboljši rojstni dan.

Medtem ko opazujemo Venero nad oddaljenimi hišami, se izza oblakov prikaže polna luna – in jaz stojim tam z od mraza omrtvelimi rokami in nosom, a s prekipeva-jočim srcem. To je kraj, kjer sem lahko srečen. Plašč si tesno ovijem čez prsi in vsrkavam vse okoli sebe; nočem v posteljo, ta trenutek si shranim k drugim dragocenim, varno shranjenim spominom. Ko me bo iz zasede napadla anksioznost, ko bo znova prikorakala nadme, bom, obo-rožen z divjimi kriki z Rathlin Islanda, pripravljen, da se spopadem z njo.

Nedelja, 1. april

Po večeru dobre hrane in glasbe, s ptičjim petjem, ki se mi še vedno mota po glavi, se zbudim v obetavno vreme; izza oblakov se kažejo drobcu modrine. Jutranje morje je mirno in bleščeče. Velikonočna nedelja je in namenjeni smo k centru za morske ptice RSPB West Light Seabird Centre,